

Stroški in koristi zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu z vidika posameznika, podjetja in družbe kot celote

mag. Nikolaj Petrišič

Sektor za varnost in zdravje pri delu

**Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in
enake možnosti**

UVOD

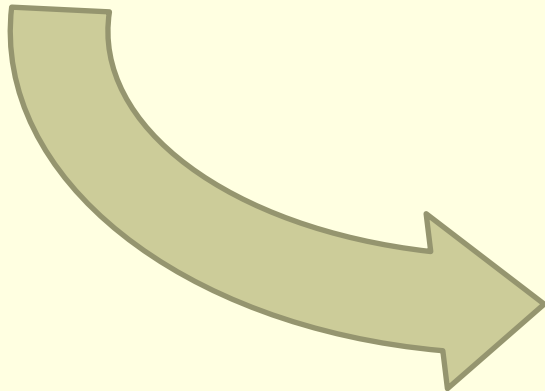
- Delo je pogodbeni odnos
DELO ↔ PLAČA
- Predpisi delodajalcu nalagajo obveznosti
- Predpisi določajo tudi posledice za neizvršitev oziroma kršitev (globe, denarne kazni, zapor)
- Odškodnine (poškodbe, poklicne bolezni, smrt) in regresni zahtevki (zavarovalnice)

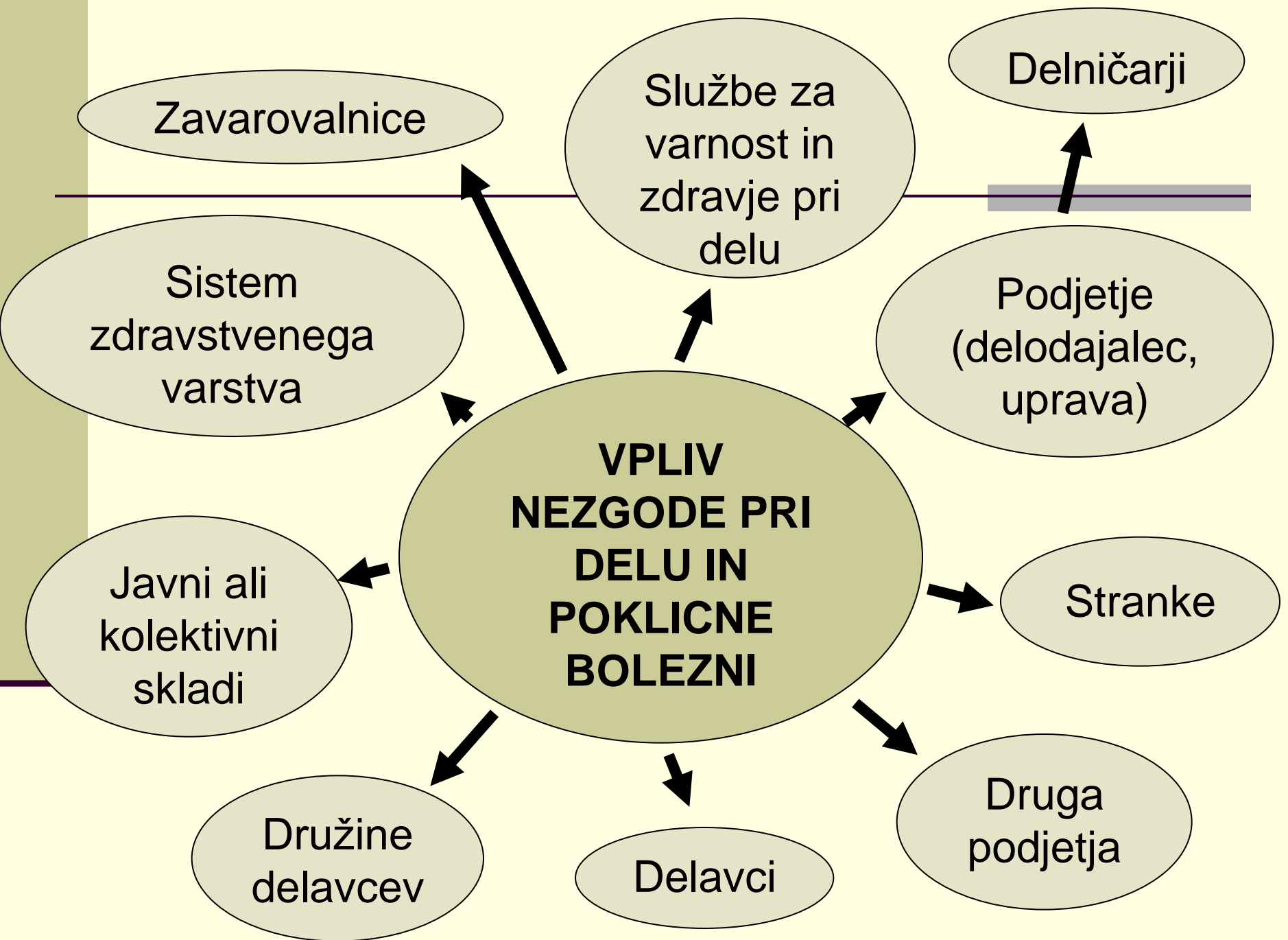
EKONOMSKE POSLEDICE

- V državah članicah EU se na leto smrtno ponesreči več kot 5.000 delavcev.
- Okoli 4,7 milijona nezgod se zgodi neposredno pri delu, ki zahtevajo odsotnost z dela več kot tri zaporedne dni.
- Različni učinki glede na velikost podjetja:
 - Nesorazmeren učinek na mala podjetja (stroški smrtnih nezgod, večjih požarov ali kazenskih pregonov vodilnih delavcev).
 - Približno 60 % podjetij, v katerih prekinitev poslovanja traja dlje kot devet dni, preneha poslovati.

POSLEDICE

- Nezgode pri delu
- Poškodbe pri delu
- Poklicne bolezni
- Bolezni povezane z delom
- Bolečino in trpljenje
- Zmanjšano kvaliteto življenja
- Začasna ali trajna nezmožnost za delo
- Prezgodnjo smrt
- Visoki neposredni in posredni stroški
- Nižja učinkovitost in produktivnost
- Kazenski in odškodninski postopki
- Nižji dobiček
- Počasnejša gospodarska rast

NIVOJI STROŠKOV

- Raven države oz. gospodarstva:
 - poškodbe in zdravstvene okvare zmanjšujejo BDP in znižujejo blaginjo države in drugih subjektov,
- Raven delodajalca oz. podjetja:
 - delodajalcu se povečujejo neposredni in posredni stroški poslovanja,
- Raven delavca oz. sodelavca:
 - poškodovanemu se zniža dohodek in s tem njegov materialni in socialni položaj, osebne tragedije, sprememba življenjskega sloga

VPLIV NA GOSPODARSTVO

- Makroekonomski stroški od 2 % do 6 % potencialnega BDP za evropske države.
- 3,4 % BDP za Slovenijo zaradi smrtnih primerov na delovnem mestu, poškodbe pri delu in poklicne bolezni.
- Študije na nacionalni ravni pa izpostavljajo, da je velika večina finančno merljivih stroškov družbenih.

VPLIV NA PODJETJA

- Medsebojna odvisnost:

vlaganje v varnost in zdravje pri delu

z nizkim nivojem varnosti in zdravja pri delu povezani
stroški

- Stroški, ki motivirajo podjetja k izboljšavam delovnih pogojev so:
 - ***finančno merljivi, spremenljivi, neposredni in notranji.***
- Študije na podjetniški ravni kažejo, da so posredni stroški precej večji kot neposredni.

STROŠKI VZD

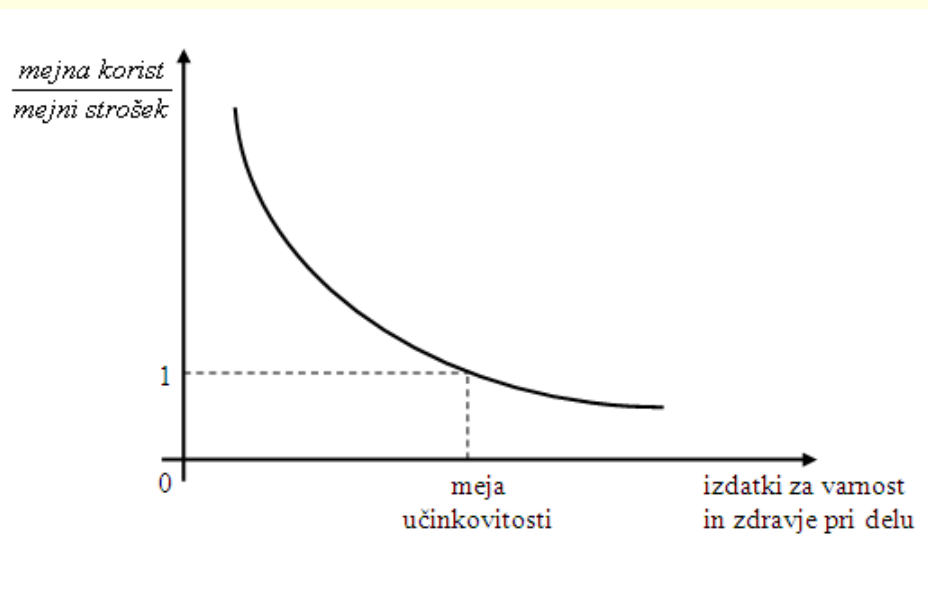
- **Neposredni stroški za izvajanje ukrepov za zagotavljanje varnega in zdravega dela:**
 - stroški dela strokovnega delavca in pooblaščenega zdravnika, stroški storitev za zagotavljanje varnosti in zdravja, stroški osebne varovalne opreme, stroški pregledov in preizkusov delovnih opreme, stroške preiskav delovnega okolja, stroški za preventivne preglede delavcev, njihovo usposabljanje, stroški za zagotavljanje prve pomoči, ...
- **Neposredni stroški zaradi nezgod pri delu:**
 - izguba zaradi števila izgubljenih delovnih ur, stroški za zdravljenje, za porabljeni sanitetni material in zdravila, za nadomestila v času odsotnosti z dela, razna zavarovanja, sodne in odškodninske zahteve, ...
- **Posredni stroški**
 - škoda na delovnih sredstvih in škoda ob izpadu dohodka zaradi motene proizvodnje, stroški za raziskave nezgod, za nadomestitev bolnih ali poškodovanih delavcev, stroški za nadomestitev izpada dela, stroški invalidskega postopka, ...

VZROKI - UKREPI

- Tradicionalno so vzroki za nezgode slabo vzdrževana delovna oprema, nezadostno usposabljanje, izpostavljenost nevarnim substancam in podobno.
 - Ukrepi - zakonska ureditev problematike.
- Stroški posledic nezgod pri delu in boleznih povezanih z delom so v veliki meri preneseni na družbo. Delavci, njihove družine in družba nosijo te stroške, hkrati pa ti stroški ne vstopajo v bilance podjetij.
 - Ukrep - onemogočanje podjetjem, da bi prevaila te stroške na družbo.

STROŠKI VZD

- Ekonomska upravičenost vlaganja v zagotavljanje varnih delovnih razmer:
 - smiselno povečevati, dokler so koristi dodatnih vlaganj večje od dodatnih stroškov, ki nastanejo ob tem
 - stroški za povečanje varnosti in zdravja pri delu pri nizki stopnji varnosti razmeroma majhni, učinek pa razmeroma velik glede na vložena sredstva
 - učinek vlaganja pri visoki stopnji varnosti in zdravja pri delu je majhen, zato je pogosto ekonomsko neupravičen

INTERES ZAGOTAVLJANJA VZD

- Interes za varnost in zdravje pri delu je zagotovljen, če sta izpolnjena dva pogoja:
 - investicije v varno delo smejo biti višji od škode zaradi nizke ravni varnosti in zdravja pri delu
 - strošek nezgod, poškodb ali zdravstvene okvare mora biti realno ocenjen – vplivajo razvitost gospodarstva in metoda vrednotenja

RAZLIČNI POGLEDI

- **STROŠKOVNI POGLED** - Skrb za VZD je za delodajalca predvsem strošek, posledice pa negotove in redke. Pogosto veliki del posledic delodajalci prevalijo na družbo.
- **URAVNOTEŽENO BILANČNI POGLED** – Vloži toliko, kolikor minimalno zahtevajo obvezni predpisi in da se mu krivda ne more očitati.
- **NALOŽBENI POGLED** – Zaveda se pomena VZD, zato bo vložil več od predpisanega minimuma in na ta način dolgoročno zagotovil ustrezen nivo VZD

VPLIV NA POSAMEZNIKA

- Bolečino in trpljenje
- Zmanjšano kvaliteto življenja
- Izgubljeni čas za rehabilitacijo
- Začasna ali trajna nezmožnost za delo
- Iskanje nove zaposlitve
- Prezgodnjo smrt

VPLIV GOSPODARSKE KRIZE

- Različni vplivi glede na dejavnost (gradbeništvo, predelovalne dejavnosti).
- Število nezgod pri delu upade (manj novih delavcev, manj nadur, ...).
- Nižja zaposlenost (manj nezgod).
- Delodajalci manj investirajo v VZD (nižja pogajalska moč delavcev ...).
- Po koncu recesije naj bi se število nezgod povečalo.

STROŠKI

KORISTI

ZAKLJUČEK

- Gospodarska rast je odvisna od kakovosti razpoložljive delovne sile in od stroškov, povezanih z varnostjo in zdravjem pri delu.
- Varnost in zdravje pri delu vpliva na konkurenčnost podjetja na tri načine: zagotavlja polno delovno zmožnost delavca (človeški kapital), neprekinjen delovni proces in kvalitetno delo (izdelek).

ZAKLJUČEK

- Delavci pričakujejo, da jim bo zagotovljeno varno in zdravju neškodljivo delovno mesto, delodajalci pa želijo visoko produktivne, motivirane in zdrave delavce.
- Izboljšanje varnosti in zdravja pri delu ponuja velike potencialne koristi ne le delodajalcem, temveč tudi posameznikom in družbi kot celoti.

HVALA ZA POZORNOST